

Nedsænkede marker i Perus ørkensand

Af projektseniorforsker dr.h.c., fil.dr. Inge Schjellerup, Etnografisk Samling, Nationalmuseet

Delprojektets formål og aktiviteter

Før den spanske kolonisering af Sydamerika havde indianerne i de tørre ørkenområder langs Stillehavets kyst udviklet en avanceret dyrkningsteknik med nedsænkede marker, som stadig er i brug ganske få steder. Detaljerede arkæologiske og antropologiske undersøgelser af disse kan give os ny indsigt i den præ-columbianske landbrugshistorie og tilføre forskningen nyt inden for sammenlignende studier af samme typer nedsænkede marker, der kendes fra Mikronesien, Afrika og Spanien.

Langs Perus ørkenkyst har nedsænkede marker til grundvandsniveau været en alternativ dyrkningsmetode til storstillede kunstvandingsanlæg i både fortid og nutid. Ved analyse af luftfotografier er adskillige af disse marksystemer blevet lokaliseret. Ved lokaliteten Chilcha gravede man stadig i 1960'erne sådanne marker (dybde 2-5 m, længde 20-100 m) til dyrkning af bl.a. sødkartoffel. Ved Huanchaco har hver

Forsænkede marker i Choroval
(Foto: Inge Schjellerup)

Udgravning af forsænket mark i Choroval. (Foto: Mettelise Hansen)

fiskerfamilie i dag sin del af de nedsænkede marker, som anvendes til dyrkning af totorasiv til fremstillingen af deres sivbåde.

Opnåede/forventede resultater

Under et feltarbejde på to måneder i Nordperu blev der foretaget topografiske undersøgelser af et område på 12.000 m³ og udgravninger af fire markområder i et hidtil ukendt område for nedsænkede marker ved lokaliteten Choroval syd for Trujillo. Markerne blev som forventet dateret til Chimukulturens periode fra omkring år 1000. Disse marker anvendes stadig til dyrkning af totorasiv, som anvendes til fabrikation af måtter til husbygning og som sovemåtter. Der blev foretaget opmålinger og undersøgelser af fem nedsænkede marker i verdens største leropbyggede by Chan Chan, Chimurigets hovedstad (ca. 800–1470) samt taget pollenprøver til analyse.

I fiskerlandsbyen Huanchaco nord for Trujillo blev de lokale fiskere interviewet om deres nedsænkede marker, der stammer fra omkring 1930 og stadig oprettes. Totorasivene er oprindelig hentet fra Chan Chan. Af de ca. 300 nyere nedsænkede marker blev omkring 25 opmålt. Hver fiskerfamilie ejer 6-8 marker. De anvender sivene til bygning af deres fiskerfartøjer, de såkaldte caballitos (*'små heste'* på spansk). Fiskerne tager hver dag ud i disse sivbåde for at fiske, og sivbådene sættes til tørring efter ca. 6-8 timers brug.

Projektet har bidraget med væsentligt nyt ang. teknik, opbygning og anvendelse af de fortidige og nye nedsænkede marker.

Medarbejdere var peruanske arkæologer fra *Instituto Nacional de Cultura* samt danske studerende.

Projektet vil desværre ikke blive publiceret, da fondsmidler ikke er givet til bearbejdelse og analyse af resultaterne.